

De menseneter

Ander werk van Tom Hofland

Lyssa (roman, 2017)

Vele vreemde vormen (roman, 2019)

Tom Hofland

De menseneter

Amsterdam · Antwerpen
Em. Querido's Uitgeverij BV

2022

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek een werkbeurs
van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Copyright © 2022 Tom Hofland
Voor overname kunt u zich wenden tot Em. Querido's Uitgeverij BV,
Weteringschans 259, 1017 XJ Amsterdam.

Omslag Moker
Omslagbeeld Paul de Vos / Museo Nacional del Prado
Foto auteur Martijn de Vos

ISBN 978 90 214 3300 4 / NUR 301
www.querido.nl

But 'tis strange
And oftentimes, to win us to our harm,
The instruments of darkness tell us truths,
Win us with honest trifles, to betray's
In deepest consequence.

– William Shakespeare, *Macbeth*

Pascal Bonare legt zijn bebloede hand op het bureau. De inspecteur leunt voorover en kijkt ernaar. Naar de donkerblauwe mouw van het pak, het witte overhemd met de rode vlekken, een manchetknoop met gebarsten bladgoud.

Hij ziet de harige hand; de middelvinger die een beetje krom staat, ooit gebroken. Hij kijkt naar het donkere, bijna zwarte bloed dat op de rug van de hand is opgedroogd.

‘Uw bloed?’ vraagt hij.

‘Dat denk ik niet,’ antwoordt Pascal, terwijl hij zijn hand opheft om te laten zien dat hij geen wonden heeft.

De inspecteur knikt en gaat tegenover hem aan het bureau zitten. De leren stoel kraakt onder zijn forse lichaam.

‘Dus, twee vrouwen, meneer Bonaire?’

‘Bonare.’

‘Zoals het eiland?’

‘Zoals het eiland zonder i.’

‘Bonare.’

‘Juist.’

De inspecteur schuift zijn toetsenbord dichterbij zich toe.

‘Twee vrouwen, dus?’

Pascal knikt.

‘De ene met donker haar, de andere blonde krullen.’

De inspecteur tikt iets met twee vingers in het systeem.

‘Ze reden in een Fiat Coupé? Rood?’

‘Een Fiat Dino Coupé 2400 uit 1969, rood. Dat weet ik nog zo goed omdat mijn oom dezelfde auto drie jaar geleden in de prak reed.’

‘Dezelfde auto of hetzelfde model?’

‘Hetzelfde model.’

De oude vergeelde knoppen van het toetsenbord kleven onder de wijsvingers van de inspecteur. Hij tuurt naar het scherm.

‘En de meneer. Een vriend van u?’

‘Een zakelijk contact. Ik kende hem nog maar net. Eigenlijk kende ik hem niet.’

‘Een Italiaan?’

‘Dat denk ik.’

‘Volgens de ober was hij Duits.’

‘Werkelijk?’

De inspecteur knikt.

‘Zoals ik al zei,’ zegt Pascal, ‘ik kende hem feitelijk niet.’ Nu pas merkt hij dat zijn rechterhand, de hand met het bloed, trilt. Hij knijpt hem tot een vuist, maar het trillen gaat door. De inspecteur ziet het ook.

‘Als het niet gaat, meneer, dan doen we dit later.’

Pascal ademt diep in en oppervlakkig uit.

‘Het gaat.’

De inspecteur steekt lafjes zijn duim op en wendt zich weer tot het flinkerende scherm.

‘Dus. U zit in een restaurant met uw Duitse kennis. U was er al eerder en had al een voorgerechtje op. Nu bestelt u de zeevruchten, hij... ook zoiets?’

‘De *porcheddu*. Daar was hij specifiek in. Zonder zout.’

‘Juist. De *porcheddu* zonder zout. U eet, u bespreekt wat, er komt een ober op u af vanaf een andere tafel die vraagt of alles naar wens is, en op dat moment ziet u de vrouwen.’

‘Eén vrouw,’ antwoordt Pascal. ‘De donkerharige. Ik dacht dat ze de bedrijfsleider was omdat ze nette kleding droeg. Ze kwam uit de keuken.’

‘Ze liep direct op u af?’

‘Ze kwam uit de keuken en liep in een rechte lijn naar ons toe.’

‘En toen?’

‘En toen? Ze hief een pistool.’

‘Had ze het wapen al in haar hand?’

‘Dat weet ik niet. Ik denk het.’

‘U denkt het of u weet het?’

‘Ik denk het.’

‘Oké. Hoe vaak schoot ze?’

‘Drie keer. Op mijn gast. Van zeer dichtbij.’

‘Dood?’

‘Tweemaal in zijn borst en eenmaal door zijn linkeroog. Heel precies.’

‘En toen. U vluchtte?’

Pascal schudt zijn hoofd.

‘Waarom niet? Was u niet bang dat u de volgende zou zijn?’

‘Nee, ik wist zeker van niet.’

‘Nu moet u me toch eens uitleggen hoe u dat zo zeker wist.’

‘Dat zag ik aan haar. Hij was haar doelwit. Ze keek slechts naar hem, zag alleen hem. Haar blik ging door mij en de ober die naast ons stond heen.’

De inspecteur kijkt met een schuin oog naar zijn scherm.

‘De ober zegt dat zij een zonnebril droeg.’

‘Dat klopt,’ zegt Pascal. ‘Dus ja, ik kon haar blik niet zien. Maar toch wist ik dat ze het niet op ons gemunt had. Ik weet het niet, misschien was het de vanzelfsprekendheid van het hele incident, maar ze had net zo goed een karaf water op tafel kunnen zetten. Dezelfde doelgerichte vanzelfsprekendheid bezat ze.’

‘Ik volg u niet,’ zegt de inspecteur.

‘Het leek haast routineus, bedoel ik. Ze kwam aanlopen tot ze vlak naast me stond, hief haar hand, schoot drie-maal, en liep door de voordeur naar buiten. Het was zo voorbij. Een zakelijke transactie. Zo vanzelfsprekend als het geven van wisselgeld, zagezegd.’

De inspecteur roffelt met zijn nagels op zijn bureau. Zijn wenkbrauwen diep gefronst.

‘Afijn, en toen zag u de andere vrouw?’

‘De Fiat stond buiten. Ik zag hem door het raam.’

‘Hoelang stond hij er al?’

‘Dat weet ik niet. Misschien al een uur, misschien kwam hij net aanrijden.’

‘En de vrouw?’

‘Die met de blonde krullen zat achter het stuur. Die met het donkere haar stapte in. Ze reden weg.’

‘Met piepende banden?’
‘Kalm. Netjes. Ze gaf richting aan.’
‘Nog andere bijzonderheden? Dingen die opvielen?
Vreemde gasten in het restaurant?’
‘Mijn zakenrelatie reed in een grote pick-uptruck. Zo’n
Amerikaanse. En er was een hond.’
‘Een hond?’
‘Een hond.’
‘Wat voor hond?’
‘Een zwarte poedel.’
De inspecteur legt zijn vingers weer op de toetsen.
‘U weet zeker dat het een poedel was?’ zegt hij terwijl
hij tikt.
‘Ja. Het zijn opvallende beesten.’
‘Dat klopt. Maar we zien hier vaker labradoedels.’
‘Het was een poedel.’
‘Dat zei u, ja. Maar zou het niet toch een labradoedel
kunnen zijn?’
‘Heeft u weleens een labradoedel gezien, inspecteur?
Die lijken in de verste verte niet op poedels.’
‘Afin, een hond dus,’ zegt de inspecteur. ‘En dat was op-
vallend?’
Pascal haalt zijn schouders op.
‘U vroeg me om bijzonderheden. Dit is me bijgebleven.’
De inspecteur tikt weer iets in het systeem, wat tot grote
ergernis van Pascal nog altijd met slechts twee vingers ge-
beurt.
‘Meneer Bonare,’ zegt de inspecteur plotseling. ‘Weet u
dat u mij behoorlijk aan mijn broer doet denken?’
‘Uw broer?’

‘Zeker. Uw ogen staan hetzelfde. Of zijn het de wenkbrauwen? Is het de omlijsting of het schilderij?’ De inspecteur grinnikt kort maar herpakt zich snel. ‘Mijn broer is een goede man. Oprecht. Gewetensvol. Zachtaardig. Zou als kind nog geen snoepje stelen, snapt u?’

Pascal laat zijn schouders hangen. Niets in hem is geïnteresseerd in wat de inspecteur hem te zeggen heeft over zijn broer.

‘Maar zijn gevoeligheid maakt hem ook... hoe zal ik het noemen? Kwetsbaar. Hij had soms het gevoel dat de maatschappij een spelletje met hem speelde, en tja, ik kan niet zeggen dat hij daar geen gelijk in had. In het begin namen andere mensen een loopje met hem, maar na verloop van tijd ging zijn eigen hoofd met hem aan de haal.’

De inspecteur tikt bij deze laatste woorden met zijn wijsvinger tegen zijn voorhoofd.

Pascal Bonare wrijft met zijn hand over de rug van de nog altijd trillende vuist, alsof het een dier is dat gekalmeerd dient te worden.

‘Meneer de inspecteur, ik begrijp niet helemaal waar u heen wilt.’

‘Meneer Bonare, waar is uw vriend nu?’

‘Hij is mijn vriend niet, maar een zakelijke kennis.’

‘U mag zijn geliefde zijn,’ zegt de inspecteur ineens pinnig, ‘maar we zouden graag weten waar hij is.’

Pascal leunt achterover op zijn stoel als een kind dat zich bij de schoolleiding heeft moeten melden.

‘Hoe moet ik dat weten?’

De inspecteur draait een kwartslag, zet een klein leesbrilletje op zijn neus, maakt zijn duim nat met zijn tong

en pakt een velletje papier van tafel.

‘Ik lees nog één keer voor wat u verklaard heeft toen mijn collega’s u aantroffen in het restaurant. Ik citeer: “Mijn zakelijke kennis werd tweemaal in zijn borst geraakt en één keer in het linkeroog. Ik werd tijdelijk verblind door het bloed dat in mijn eigen ogen kwam, maar nadat ik dit had weggeveegd met mijn servet zag ik dat de schutter kalm en bedeesd naar de uitgang liep. Mijn zakenpartner, die achterover in zijn stoel hing met zijn gezicht – of wat daarvan over was – naar het plafond gericht, bleef even liggen als een lappenpop. Zijn rug leek gebroken, zo onnatuurlijk hing hij over de leuning. Toen kwam hij met een rochel overeind, pakte met één hand een servet van tafel, drukte het met kracht tegen het gat waar zijn oog had gezeten en stond op. Hij gunde mij, met zijn goede oog, geen blik meer waardig, en vloekend en tierend in een taal die ik niet verstond liep hij in de richting van de keuken, waar hij door een klapdeur verdween.”’

De inspecteur kijkt over zijn brilletje naar Bonare.

‘Een taal die u niet verstond?’

‘Misschien moet u het aan de ober vragen, die is schijnbaar goed in talen.’

‘Dat u de man niet verstond lijkt me tot daaraan toe. Dat is ook het vreemdste van dit alles niet. Dat zult u toch met me eens zijn?’

‘Zeker.’

‘Meneer Bonare, ik ben soldaat geweest, wat betekent dat ik veel heb gezien. Een hond met een mes in zijn rug die nog drie weken doorloopt en pootjes geeft voor een vers stuk spek. Een man neemt vlak na zijn onthoofding

nog een trek van een sigaret. Maar een vent die van dichtbij wordt doorzeefd in al zijn vitale organen, waaronder zijn hersenen, vervolgens opstaat en daarna vloekend – in welke taal kan me gestolen worden – naar de uitgang loopt. Dat is nieuw voor mij.’

‘Kloppender kan ik het niet maken, meneer de inspecteur.’

De inspecteur wrijft zijn rimpelige handen over zijn slaperige, met pigmentvlekken gekleurde gezicht. En terwijl hij door het raam naar buiten kijkt, naar de baai van Porto Cervo, denkt hij aan zijn bootje. Aan zijn familie, die nu thuis zal zijn en het avondeten voorbereidt. Hij denkt aan de puppy die hij voor zijn dochter heeft gekocht en waarmee hij vanavond nog naar puppytraining moet gaan. Hij denkt aan zijn vrouw, die de avond ervoor dronken heeft beloofd dat ze hem elke dag oraal zal bevredigen als ze die hond nooit uit zou hoeven laten. Hij weet dat het onzin is, maar hij hoopt toch dat die belofte in ieder geval deels ingelost zal worden. Hij heeft geen bezwaar die gunst ook aan haar te bewijzen. Sterker nog, dat zou geweldig zijn. Maar hij weet dat zij daar niet van houdt, en berust daarin. Al is het een onrustige berusting.

‘U kunt gaan,’ zegt de inspecteur ten slotte. ‘Blijft u vooral in de buurt, dan nemen we contact met u op als dat nodig blijkt.’

Pascal Bonare knikt kort, staat op en loopt met snelle passen naar de deur.

‘O, meneer Bonare.’

Pascal draait zich om.

‘Uw vriend. Uw kennis; wat u wilt. Als u hem ziet, in uw

dromen, of in een visioen, of God mag weten waar u die verzinsels vandaan haalt: zeg hem langs te komen. Ik heb nog wat vragen voor hem.'

'De slang is verwond, maar hij hapt nog, inspecteur,' zegt Pascal, en hij stapt de kamer uit.

De zon schijnt boven de pas gewaterde tuinen van Aletta. Dikke druppels water glinsteren op groene varens. Ze druipen van de stam van de kersenboom. Bacteriën die zonet nog heerlijk lagen te slapen, in hun bedje van steen en aarde, ontwaken en scheiden een typische geur af: nat gras.

Het gras is strak gemaaid en omringd met lage buxushagen. Her en der, ogenschijnlijk lukraak maar toch zeker doordacht, een standbeeld. Replica's van Grieken.

De tuinman zit op zijn grasmaaier en kijkt op zijn telefoon naar de voetbaluitslagen. Boven zijn hoofd, in de lage takken van een sierkers, schreeuwt een ekster. Hij zet zijn snavel in het kersenvlees.

De tuin is zo oud als Aletta zelf en zal altijd in ere worden gehouden, inclusief de massief stenen toegangspoort gedecoreerd met twee rechtopstaande leeuwen, waarvan de linker een poot mist. Een petitie van de werknemers om

het parkeerterrein te vergroten, waarvoor een rij sierkerken zou moeten wijken, kwam niet verder dan de postkamer. Aletta kocht een stuk parkeerterrein van een lokale bouwmarkt, op een loopafstand van vijftien minuten. De werknemers pikken het omdat de werkomstandigheden relatief goed zijn. En omdat Aletta als een van de weinige bedrijven nog vaste contracten biedt. De meeste werknemers verkiezen zekerheid boven comfort, en verschillen daarin weinig van de meeste andere mensen.

Een marineblauwe Volvo komt het terrein op gereden. Lute, de bestuurder, gooit zijn zonnebril op de bijrijdersstoel en leunt over zijn stuur. Godzijdank, denkt hij, wanneer hij ziet dat de parkeerplekken voor bezoekers leeg zijn. Tomer is er nog niet.

Hij parkeert zijn auto op de voor hem gereserveerde plek, vlak bij de ingang, en loopt op een drafje naar de entree. Zijn bruine dikke haren zijn net te kort om achter zijn oren te vegen. Zijn ietwat afhangende schouders zijn verscholen achter een breed – en te warm – fleecvest. Hij ziet er in eerste oogopslag uit als het echte outdoortype: zongebruind, met goede kuiten. Hij is veertig, maar piepjong in zijn gezicht. Als hij smaak zou hebben zou hij een intimiderende verschijning kunnen zijn, maar de mouwen van zijn vest zijn te kort, en zijn broek zit te strak, wat zijn slungelige bouw accentueert.

Het kantoor waar hij naartoe loopt is gebouwd in de late stijl van Dudok. Het hoofdgebouw is een rechthoekig blok rondom een binnenplaats, opgetrokken uit lichtbruine, ge-

glazuurde stenen die op zonnige dagen pijnlijk fel kunnen schitteren. Elk van de zes etages telt grote raampartijen met veel glas en is omlijst met wit marmer. De onderplint is gepolijst Spaans graniet. Op de bovenste etage staat een uitbouw, het kantoor van de directie, die aan de achterkant iets voorbij de gevel steekt. Daarnaast, vlak boven de ingang, staat de toren, met bovenin een goudkleurige klok waarvan de wijzers bedekt zijn met dikke lagen duivenpoep, waardoor de tijd naar beneden iets sneller loopt dan naar boven.

Achter het hoofdgebouw ligt een simpel plein met bankjes en wat jonge boompjes. Na vijftig meter wandelen sta je voor de fabriek: een kolossale rode doos met staalkleurige schoorstenen, niet veel hoger maar wel een stuk breder dan het kantoor. Het geluid van stationair draaiende vrachtwagens is, aan die zijde van het plein, altijd aanwezig.

Als Lute door de grote glazen deuren het hoofdgebouw binnenstapt komt hij terecht bij de receptie. Juul, eind vijftig, kijkt op met de telefoon tussen hoofd en schouder geklemd.

‘Eén moment,’ zegt ze en ze draait de hoorn weg.

‘Enig bericht van onze Tomer?’ vraagt Lute.

‘Zijn vader is ziek. Hij neemt contact met je op wanneer hij kan komen.’

‘Perfect.’

Lute tikt met zijn ring – de trouwring die hij niet meer hoeft te dragen – op de balie en loopt in de richting van de trap.

‘O, Lute! Klara vraagt of je direct langs kunt komen.’

Lute steekt zijn duim omhoog en loopt met twee treden tegelijk de trap op.

Als hij met zijn knokkels op de deur roffelt staat het zweet op zijn voorhoofd.

‘Binnen!’

Hij stapt de deur door en ziet Klara op haar rug. Ze rookt naast het open kiepraampje en kijkt naar buiten, naar de fabriek. Rook kringelt langs haar gezicht, precies voorbij de kier van het raam, en trekt in het geel geworden systeemplafond.

‘Lute, wat haat ik deze stad.’

Ze praat zonder zich naar hem om te keren. Een melodramatisch trekje waar Lute inmiddels aan gewend is.

“De Veluwe is prachtig,” zeiden ze. “Je vindt er de rust die je nodig hebt.” Weet je wat zo vreemd is? We bevinden ons in het hart van het land, maar toch voelt het alsof we aan de uiterste grens zitten. En ik kom uit Friesland, dus dat zegt wat.’

‘De bossen zijn prachtig, dat verzacht de pijn,’ zegt Lute. Hij loopt naar Klara’s bureau en pakt een dropje uit het schaalpje.

‘Niet jij ook al.’

Klara drukt haar sigaret uit tegen het raamkozijn en draait zich om.

‘Jezus, Lute, het is dertig graden buiten.’

Lute strijkt met zijn hand over zijn vest.

‘Ik heb het niet zo gauw warm.’

‘Onzin.’

‘Mijn opa had het ook. Koudbloedig.’

‘Dat is iets wat je jezelf hebt aangepreut. Ik ken dat: toen ik vijftien was geloofde ik heel lang dat ik schoenmaat 44 had. Gewoon omdat ik grote voeten wilde. Je had me moeten zien: ik liep erbij als een clown. Maar kijk naar jezelf: het zweet staat op je voorhoofd.’

Het dropje plakt hardnekkig tegen Lutes gehemelte.

‘Hoe is het afgelopen met Henckel & Zonen?’ vraagt hij terwijl hij met een vinger het dropje loswrikt.

Klara trekt aan een ijzeren hendel en klapt daarmee het kiepraampje dicht.

‘Breng me het hoofd van Henckel op een bedje van veldsla en ik schenk je per direct pensioen.’ Ze zet een zware stem op. “‘Diepblauw, mevrouw. Zo kennen onze klanten ons. Kunt u zich voorstellen als een patiënt zijn vertrouwde doosje medicijnen openmaakt en daar plotseling hemelsblauwe pillen ziet. Dat werkt niet. Dat gaat niet. Dat is ongehoord.’”

‘Hoe kwam het?’ vraagt Lute.

Klara haalt haar schouders op.

‘Iets in de ingrediënten, ik weet het niet. Mea zoekt het uit. Maar echt: ik zag het verschil niet. Tien miljoen capsules. Ongebruikt.’

‘Hemeltje.’

‘Geen zorgen, we hebben ze voor een leuk prijsje verkocht aan die lui van die haarpillen.’

‘Mooi.’

Het kiepraampje valt met een roestige kraak weer open.

Klara leunt tegen haar bureau en zucht. Haar hoge hakken laten afdrukken achter in het tapijt. Even lijkt ze